כח.

במה שהוא מדירו: ובניו אסורים.

דהיינו במה שלא מדירו: במ' דינא

דמלכותה דינה. ולחו נדרי חונסין

נינהו ואמאי נודרין למוכסין להבריח

המכם של מלכות: שאין לו קלבה.

שנוטל כל מה שרולה: במוכם העומד

מאליו. שאינה של מלכות: כיוו דאמר

יאסרו. ולא אמר מילתא דהערמה

איתסרו ליה: באומר יאסרו היום.

דהיינו הערמה דההוא יומא לחוד

אסר נפשיה: אי דאמר היום לא

מקבל מיניה מוכם. ואינו מניחו

בשביל אותו נדר שלא יטול הפירות

שהרי שומע דבהערמה נדר: באומר

בלבו היום: (א) אינם דברים.

בעלמה: לה יפחה לו בשבועה. שלה

יאמר לו אם תרצה אשבע לך: הא

בנדר יפתח לו. שיאמר לו אם תרלה

אדור לך נדר: הא מינדר נדר ליה

בשבועה. אם הליסטים מזקיקו לכך

(כ) וידור לו כן בלשון שבועה כדאמרן

לעיל: והא סכן וכו'. ואמאי קתני

בברייתה דלה יפתח לו בשבועה:

תריך הכי תנא במתני׳ בנדר להודיעך

כחן דבים שמחי. דאפילו בנדר גרידא

לא וכ"ש בנדר (ג) שבועה: וברייתא

תנא בשבועה להודיעך כחן דב"ה. דאפי' בשבועה יפתח לו. וברייתא

משום ב"ה נשנית ולאו דוקא היא

ולא מלית למימר התם בשבועה הוא

דלא יפתח וכו׳ ולא מקשינן דב״ש

חדב"ש: רב חשי חמר הכי החני.

האי לא יפתח דברייתא לא משמע

כדאמרינן דבאונסין קאי אלא האי

לא יפתח דב"ש סברי לא יפתח לו

החכם פתח לחרטה להשאל על שבועתו

דאין שאלה לשבועה לפני החכם

וליכא למידק מינה שום קושיא:

בותבר' אמר הרי נטיעות האלו קרבן.

כלומר שיהו הקדש: אם אינן נקצצות.

היום (ד) מוקי לה בגמרא ועבר

היום ולא נקצלו ולא נשרף הטלית

הרי הן הקדש ויש להן פדיון

והדמים יכנסו להקדש והם ילאו לחולין: אבל אם אמר הרי

הנטיעות האלו קרבן עד שיקללו

ל) ב"ק קיג: ב"ב נד:גיטין י:, ב) קדושין מט:מעילה כל, ג) [שמות כו. ד) ובס"ח: דמלכחו. **ה**) [בס"א: ישראל], ו) מיהו אין ממונה זה רשאי להכריח ישראל חבירו לפרוע לו את המכס אם לא מיראת המלכות דנהי דדינא דמלכותא דינא לא יהא אלא הלואמו הא קיימא לן בפ׳ הגחל (ב״ק קיג:) דהפקעת הלואתו [ע"כ מחסרונות ו) ליתה לפנינו, ה) יש יפנינו, **ח**) אין זה דינא דמלכומא אלא בולה דמלכומא גזילה דמלכותה., ט) [בס"ח:

הגהות הב"ח

שראלן, י) ובס"א: למלךן,

(א) רש"י ד״ה באומר בלבו בעלמה כל"ל והד"ה ונ"ב בלומר דברים בלחוד בלא לב ודעת דאין פיו ולבו עני העני לליים שיי הלפו שיים: (3) ד"ה הא מינדר וכוי לכך ידור לו: (ג) ד"ה מריץ וכוי בנדר בשבועה: (ד) ד"ה אם אינן נקללות היום הכי מוקי:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בהרא"ש קד"ה תנח כו". נ"ב ובדבריו מבואר דתנא דמתניתין השמיט לפעמים איזה רבותא וסומך על תנא דברייתא רבותא ההיא

מוסף רש"י

דינא דמלכותא דינא. של עובדי כוכבים (גיטין י:) כל מסים וארנוניות ותנהגות של משתנוי חלכים שרגילים להנהיג במלכותם, דינא הוא, שכל בני המלכות מהבלים עליהם מרצונם מוקנמים עמיאם מולומס חוקי המלך ומשפטיו והלכך דין גמור הוא ואין למחזיק בממון חבירו על פי חוק המלך הנהוג בעיר משום גזל (רשב"ם ב"ב נד:).

פירוש הרא"ש

לא יפתח לו בנדר. אא"כ אומר לו דור לי שהוא תרומה: במה שהוא מדירו. ואפי׳ פתח לו לא יוסיף לו לידור אלא במה שפתח לו ומיהו אם א"ל בפתם דור לי אף אם הוסיף הרבה לידור בכולהו ב"ש דלה הוי נדר ולה אמר שלה ידור הלה אם כן יפתח דור לי בדבר

זם: וב"ה אופרים אף. בפה שאינו פרירו. דלא סימא אף ע"ג דקאמר ב"ה שהוא פותח לו ה"מ היכא דפתח ליה ואמר הלה אין דור לי בזה אבל זה שהוא מוסיף לו ולא ידע הלה כלום שהוא רוצה לידור בזה אימא נדר הוי קמ"ל: גפ' והאבור

חוץ מבשבועה. שלא יאמר יאסרו פירות שבעולם עלי בשבועה אם אינן של תרומה: לא יפתח לו בנדר. אם הליסטים אינו מזקיקו שידור לא יפתח לו הוא בעלמו: במה שהוא מדירו. בלבד ידור ולא בדבר אחר כדמפרש: כילד אמר לו וכו' אשתו מותרת לו. דהיינו

חוץ מבשבועה וכ"ה אומרים אף בשבועה ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ובה"א יאף יפתח לו ב"ש אומרים במה שהוא מדירו ובה"א יאף במה שאינו מדירו כיצד אמר לו אמור קונם אשתי נהנית לי ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי בש"א אשתו מותרת ובניו אסורין וב"ה אומרים אלו ואלו מותרין: נמ' שוהאמר שמואל דינא דמלכותא דינא בינא אמר רב חיננא א"ר כהנא אמר שמואל הבמוכם שאין לו קצבה דבי ר' ינאי אמר יבמוכם העומר מאליו: שהן של בית המלך ואע"פ שאינן של בית המלך: היכי נדר א"ר עמרם אמר רב יבאומר יאסרו פירות העולם עלי אם אינן של בית המלך כיון דאמר יאסרו איתסרו עליה כל פירי עלמא באומר היום אי דאמר היום לא מקבל מיניה מוכם "באומר בלבו היום ומוציא בשפתיו סתם ואע"ג מדסבירא לן דברים שבלב אינן דברים לגבי מי אונסין שאני: ב"ש אומרים בכל כו' ב"ש אומרים במה שהוא מדירו וב"ה אומרים אף בשאינו מדירו כיצד אמר לו קונם אשתי נהנית לי ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי ב"ש אומרים אשתו מותרת ובניו אסורין ובית הלל אומרים אלו ואלו מותרין: אמר רב הונא תנא בש"א לא יפתח לו בשבועה ובית הלל אומרים אף יפתח לו בשבועה לבית שמאי בשבועה הוא דלא יפתח לו הא בנדר יפתח לו והא תנן ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ותו מיפתח הוא דלא יפתח לו בשבועה הא מידר נדר בשבועה והתנן בית שמאי אומרים בכל נודרין חוץ מבשבועה תנא

מתניתין בנדר להודיעך כחן דב"ש תנא ברייתא בשבועה להודיעך כחן דבית הלל רב אשי אמר הכי קתני °ב"ש אומרים אין שאלה בשבועה ובית הלל אומרים ייש שאלה בשבועה: מתני' יהרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות טלית זו קרבן אם אינה

נשרפת יש להן פדיון הרי נטיעות האלו קרבן

עד שיקצצו טלית זו קרבן עד שתשרף

חוץ מבשבועה. דחמירא דכתיב בה לא ינקהט: לא יפסח לו בנדר. אם אינו אומר נדור לי: במה שהוא מדירו. שאפילו פתח לא ידור אלא במה שהוא מדירו: אשמו מוסרם ובניו אסורין. כיון שלא הדירו בהם אלא מאליו נדר: גבל׳ והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא. והיכי שרינן למידר הכי כדי

להפטר כיון דמן הדין חייב ליתן לו את המכס: במוכם שאין לו קלבה. וכיון שכן לאו דינא הוא אלא חמסנותא וחמסנותה דמוכסדי להו דינה הוה: במוכם העומד מחליו. שלה במלות המלך. וכתבו בתוספות דדוקה במלכי עובדי כוכבים אמר דדינא דמלכותא דינא מפני שהארץ שלו ויכול לומר להם אם לא תעשו מלותי אגרש אתכם מן הארץ אבל במלכי ישראל לא לפי שא"י כל ישראל שותפין בה. וכי אמרינן דינא דמלכותא דינא ה"מ לענין שאם קנה אחדה) מכס זה חייבים ליתן לו את המכס וכן נמי אם לא קנה אותו אלא שהוא ממונה לגבות את המכם שאינו רשאי ישראל חבירו לישבע שהן תרומה דליכא אונסא כיון דדינא דמלכותא דינאי: היכי נדר. לישנא דמתני׳ קשיא ליה דקאמר נודרים שהן תרומה והיכי שייך נדרא בהאי לישנא כלומר אי דאמר יאסרו פירות עולם עלי לעולם אין דברים שבלב מבטלין מה שהוליה בפיו הפילו גבי אונסא כי האי אלא דהכא סתמא קאמר יאסרו פירות עולם עלי ונהי דסתמא לעולם משמע ה"מ היכא דליכא אונסא משום דטפי משמע לעולם מהיום אבל היכא דאיכא אונסא הך אונסא מפרש ליה לדבוריה דהיום קאמר כיון שלא אמר בפירוש בהיפך. ומיהו נהי דהכא מסקינן דבלאו אונסא לעולם משמע כיון דסתמא קאמר ואפילו אומר בלבו היום לא מהני אפילו הכי מי שגמר בלבו לדור מפת חטים והוליא פת סתם לא אמרינן כיון דסתמא קאמר וליכא אונסא שיהא אסור בכל פת דהכא היינו טעמא מפני שמתכוין לומר לשון שיהא משמעותו לעולם ומש"ה כל היכא דליכא אונסא לעולם משמע אבל התם כיון דלהוליא פת חטים נתכוין אלא דבתר דאמר

תומפות

והא אמר שמואל דינא דמלבותא דינא. פי׳ ננ״ה (דף קיג) 1: במוכם שאין לו קצבה. ואם תאמר מכל מקום דינא דמלכותא הוא
וי"ל כיון שאין דרך
המוכסין כך אין זה דינא
אלא גזילה של מוכס עלמום) ואע"ג דסבירא לן דברים שבלב אין דברים לגבי אונסין שרו רבנן וא״ת הא לעיל (דף כ:) גבי ד׳ נדרים התירו בלא שום אונם אף על גב דהוה הולט מף על גב לטוט דברים שבלב הוויין דברים יי"ל דהתם היינו טעמא משום דאנן סהדי שדעתו לכך וכיון דאנן סהדי הרי כאילו פירש בהדיא ולא הוי דברים שבלב אבל הכא ליכא דברים שבנב חבב הכח ניכח למימר אנן סהדי אי לאו האונס ובין מלמיד חכם ובין עם הארץ מיחסר בלא אונס כשאמר בלבו היום כיון דלא שייך אנן סהדי

אותו עו פנים שהיה מתור (נוסף ע"פ השמטום הצטורה) נפסק מכאן יש לסמוך עכשיו לישבע ע"י הערמת לבו כשרגול לישבע שבועה למושל העיר שלא יברחו ממדינה או כיוצא בזה שיחשוב בלבו היום או שום מנאי אחר ובלבד שלא יסחור בפירוש לי צום אבל זה שהוא מוסיף לו ולא ידע הלה כלום שהוא רוצה לידור צזה אימת לדר הוי קמ"ל: גב" והאפר שבואה דינא אחד שבוא העדים בשרות הדינא אחד שבוא העדים בא חדר בארות בידע העלבות אחדר בארות בידע העלבות אחדר בארות בידע העלבות אחדר בארות בידע העלבות אור להיו לו שות הדינא העלבות אחדר בארות בידע העלבות אחדר בידע אחדר בידע אחדר בידע אחדר בידע העלבות אחדר בידע העלבות אחדר בידע העלבות אחדר בידע אחדר בידע אחדר בידע אחדר בידע העלבות אחדר בידע העלבות אחדר בידע אחדר בידע אחדר בידע העלבות אחדר בידע אחדר בידע אחדר בידע אחדר בידע אחדר בידע העלבות אחדר בידע אחדר און בידע און איידע און בידע און איידע און בידע און איידע איידע און איידע איידע און איידע איידע איידע איידע איידע איידע איידע איידע

אין

אין בתרא בס"ד: תנא מתני' בנדר להודיעך המן דכ"ש. דאפילו בנדר לא יפתח: סנא בריימא בשבועה להודיעך המן דכ"ה. דאפילו בשבועה יפתח: רב אשי אמר ה"ק ב"ש אומרים אין שאלה בשבועה. ולא מתוקמא הך ברייתא בנשבע להרגין כלל אלא ה"ק מי שנשבע על דבר לא יפתח לו חכם להתיר לו שבועתו שאין שאלה בשבועה ובית הלל אומרים יש שאלה: בותבי' הרי הנטיעום האלו קרבן וכו' יש להם פדיון. כלומר דקדושה חלה וההיא דרבי עקיבא שנשבע ימבטלה בלבו (במסכת כלה) התם נמי הוי אונס שהיה עליהם עד שלריכות פדיון. ובגמרא וע"בן מפרש למה לי למימרא ומפרשינן נמי אמאי חנא האי לישנא דיש להם פדיון ולא תנא בהדיא קדושות: לורך גדול לידע לברר על

פת איתקיל מילוליה הרי אין פיו

ולבו שוין ואינו אסור אלא בפת חטים

וכבר כתבתי זה בפ׳ שבועות שתים

מא א ב ג מיי' פ"ג מהלכות שבועות הלכה א [ופ"ד מהל' נדרים הלכי א] סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלב

סעיף יד: מב ד מיי׳ פ״ה מהלי גזילה מהלכה יא עד סוף הפרק סמג עשין סח טור ש"ע ח"מ סימן שסט סעיף ב וסעי׳ ז ח ט: בגג ה ו מיי׳ שם הלכה יא

ופ"ג מהלכות שבועות רמא טור ש"ע שם סעיף וטור ש"ע י"ד סימן רלב סעיף יד: סעיף יד: מד ז ח מיי׳ פ״ג מהל׳

שבוטות הלכה ב ג ופ״ד מהל" נדרים הלכה ב סמג לאוין רמא רמב טור ש"ע י"ד סימן רלב סעיף יד: יד: מה ט מיי׳ שם ופ״ז

מהלכות מעילה הלכה א ופי"א מהלכי מכירה הלכה ט [ופ"ח מהלי אישות הלי בן סמג שם ועשין לד טור ש"ע שם [וסי' רי סעי' ג] וטוש"ע י מני פי בין יבוב ח"מ סי' רו סעיף ד: ו י מיי' פ"ו מה שבועות הלכה א טור

ש"ע י"ד סימן רל: מז כ מיי פ"ד מהלי מעילה הלכה יא: גליון הש"ם

גמ' בית שמאי אומרים וכו'. עי' לעיל כנ ע"ב בר"ן ד"ה אמר רב אסי: